

ВІДГУК

офіційного опонента

Михалюк Алли Михайлівни,

кандидата педагогічних наук, доцента, доцента кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка про дисертацію Лі Хунянь «Формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта. Музичне мистецтво, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Актуальність теми дисертаційної роботи

Зростання глобалізаційних процесів, цифровізація та інноватизація світового суспільства обумовили необхідність підготовки фахівців нової генерації – педагогів інноваційного типу, що здатні до нестандартного педагогічного мислення, володіння гнучкими педагогічними технологіями, безперервного професійного розвитку впродовж усього життя. Водночас, інноваційний розвиток вищої освіти в Україні спрямований на зміну підходів до навчання, зосередження на його результативності, перегляд ролі викладача, а також використання особистісного підходу до кожного студента з метою забезпечення його продуктивної пізнавальної діяльності. Відтак відбуваються трансформаційні процеси в цілях і змісті освітнього процесу, у формах і методах організації навчання, у характері взаємодії викладачів та здобувачів освіти, зокрема в мистецькій освіті.

Варто підкреслити, що з впровадженням дистанційного формату навчання в закладах вищої освіти з'являються нові концептуальні підходи до осмислення педагогічних процесів. Кожен викладач намагається зацікавити здобувачів освіти своєю дисципліною, привернути їхній інтерес до предмета та спонукати до творчого пошуку, що не завжди є простою задачею в умовах дистанційного навчання, зокрема в процесі виконавсько-інструментальної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва. Тому виникає потреба в постійному пошуку таких технологій навчання й форм організації освітнього процесу, які б забезпечували у майбутніх фахівців інтерес до навчання, слугували стимулом на шляху до досягнення високих результатів навчання та сприяли реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти.

У контексті наведених вище міркувань постає необхідність удосконалення виконавсько-інструментальної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з урахуванням того, що рушійною силою вирішення поставленої проблеми є цілеспрямоване формування у студентів мотивації до дистанційних форм навчання. Таким чином, необхідність опрацювання окресленої проблеми в теоретичному і методичному вимірах, її актуальність, об'єктивна потреба педагогічної

практики в розв'язанні – безумовно стали тими чинниками, які обумовили вибір дисертанткою теми дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна підтверджується результатами кваліфіковано здійсненого дослідження і не викликають сумніву. Презентовані в дисертаційній роботі наукові положення, теоретичні висновки та практичні рекомендації є обґрунтованими, що підтверджено всебічним аналізом наукових праць з обраної проблеми, з'ясуванням рівня розробленості її у вітчизняному та зарубіжному науковому дискурсі, а також стратегією експериментальної роботи з діагностики рівня сформованості мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

На позитивну оцінку заслуговує те, що дисертантка у своїх теоретичних розвідках спирається на великий масив літературних джерел, зокрема іноземної, широко використовує наукові матеріали з дидактики, психології, естетики, соціології, мистецтвознавства. Обраний дисертанткою системний підхід до аналізу проблеми, ретельне вивчення сутності та взаємополучення основних дефініцій дозволили побудувати логічну структуру розгортання предмету, що аналізується, від категоріального значення до з'ясування специфіки мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

Цікавою та конструктивною виявилась екстраполяція компонентної будови мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва у процес виконавсько-інструментальної підготовки. Це дало змогу виявити домінантні складники мотивації до дистанційних форм навчання студентів – комунікаційно-адаптаційний, інтелектуально-емоційний та творчо-інноваційний компоненти, що ґрунтувались на орієнтовано-особистісному, соціокультурному, ситуаційному, інноваційному наукових підходах та базувались на педагогічних принципах – індивідуалізації навчання, адаптивності, інтеграції, активної взаємодії і соціалізації, співтворчості.

Найбільш суттєвими результати, що характеризують наукову новизну дисертаційної роботи Лі Хунянь, є такі: вперше було статистично доведено, що дистанційне навчання сприяє значному зростанню рівня мотивації та емоційного залучення студентів, що підтверджується статистично значущими результатами; обґрунтовано впровадження і використання інтегрованої системи мотиваційного забезпечення дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки; удосконалено інтегративний підхід до використання адаптивних цифрових платформ, таких як штучний інтелект, інтернет-речей та доповнена реальність; удосконалено орієнтовано-особистісний підхід до організації дистанційного навчання; удосконалено багатокomпонентну методику оцінювання ефективності дистанційного навчання; удосконалено інтегровану систему оцінювання

мотивації до дистанційного навчання гри на музичному інструменті; удосконалено модель педагогічної підтримки дистанційного навчання музичного інструменту, яка вперше поєднує персоналізований підхід із цифровими технологіями; подальшого розвитку набули інтегральна теоретико-методична концепція дистанційного навчання основному музичному інструменту, модель використання інноваційних практик дистанційного навчання основному музичному інструменту.

Значущість результатів дослідження для науки і практики

Отримані результати безумовно мають теоретичну та практичну значущість. Теоретичне значення дисертації Лі Хунянь полягає у тому, що авторкою здійснено моделювання процесу формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в рамках виконавсько-інструментальної підготовки, що представлено у дисертації в розробленій теоретично-наочній моделі методологічних та методичних засад формування означеної якості в здобувачів вищої освіти. Варто відмітити, що означена модель, яка є сутнісним ядром дослідження, базується на взаємозв'язках її мети, наукових підходів, принципів, компонентів, педагогічних умов, критеріїв, рівнів, методів, етапів сформованості означеної якості у здобувачів вищої освіти. Вагомим теоретичним внеском дисертантки видаються розроблені та обґрунтовані педагогічні умови, які є необхідними і достатніми у досягненні ефективності формування мотивації до дистанційних форм навчання здобувачів освіти в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Такими можна вважати установку на освоєння форм дистанційного навчання та формування мотивації в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, цілеспрямоване розширення знань щодо дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, сприяння формування умінь застосування технологій дистанційного навчання в музично-освітньому процесі.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у розробці та практичному впровадженні методики формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, яка може бути ефективно застосована в освітній діяльності різного рівня. Необхідно підкреслити й те, що результати проведеного дослідження можуть бути впроваджені в освітній процес при підготовці майбутніх фахівців за спеціальностями 025 Музичне мистецтво та 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Окремі теми можуть бути корисними при викладанні курсів, що стосуються методики викладання музично-виконавських дисциплін.

Ефективність запропонованої авторської методики забезпечувалась поетапним дотриманням виявлених педагогічних умов, розроблених методів, наукових підходів, педагогічних принципів та організаційних форм навчання. Формувальний експеримент, методика якого відрізняється гнучкістю, технологічністю та науковою коректністю, складався з трьох етапів. На

кожному етапі впровадження авторської методики відбувалося вдосконалення конкретного компоненту відповідної структури. Серед найбільш цікавих методичних знахідок дослідниці відмітимо методи – «технологічного адаптування класичних творів», «Інтернет-речей», «креативної інтерпретації музичного матеріалу», «комунікативної взаємодії учасників дистанційного навчання», «самостійної роботи з технологіями дистанційного навчання». Результати формульованої дослідно-експериментальної роботи переконливо доводять перевагу розробленої Лі Хунянь методики. Зокрема, статистично, за допомогою критерію ϕ^* – кутового перетворення Фішера, доведено значущу різницю між кутами вибірок, що підтвердило ефективність розробленої авторської методики формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Структура дисертаційної роботи є обґрунтованою, логічно побудованою і складається з анотації (українською й англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (222 найменування, з них 40 іноземними мовами), додатків. Зміст віддзеркалює тему дослідження, сформульовані загальні висновки відповідають поставленим дисертанткою завданням.

В анотації до дисертації відображено основні результати дослідження, наукову новизну отриманих результатів та їх практичне значення, відомості про апробацію результатів дослідження, ключові слова. У вступі кваліфіковано обґрунтовано актуальність теми наукового дослідження, презентовано науковий апарат дисертації, подано для розв'язання п'ять завдань, висвітлено зв'язок роботи з комплексною науково-дослідною темою «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017).

У першому розділі дисертації «Теоретичні основи дослідження мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки» розкрито особливості дистанційного навчання здобувачів освіти в процесі виконавсько-інструментальної підготовки; проаналізовано сутність та структуру мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

У другому розділі дослідження «Методологічне і методичне забезпечення формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки» обґрунтовано наукові підходи та технологічні платформи до дистанційних форм навчання студентів в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. На наш погляд, тут дисертантка конструктивно обґрунтовує педагогічні умови формування мотивації до дистанційних форм

навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

У третьому розділі дисертаційної роботи «Експериментальне дослідження формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки» логічно, зі збереженням усіх канонів наукового дослідження презентована експериментальна частина дисертації, а саме: розроблено діагностичний інструментарій, представлений як стандартизованими, так і авторськими методиками; презентовано впровадження розроблених засад в освітню практику формування мотивації до дистанційних форм навчання студентів, що містить доцільні й цікаві інтерактивні форми організації навчання та техніки сугестивного, проблемного, рефлексійного характеру; зіставлено результати констатувального і формувального етапів експерименту; статистично, за допомогою критерію φ^* – кутового перетворення Фішера, доведено значущу різницю між кутами вибірок, що підтвердило ефективність розробленої авторської методики формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

Відзначимо, що на всіх етапах дослідження прослідковується вияв власних наукових позицій дисертантки, володіння різноманітними методами науково-дослідної роботи. Представлені додатки уможливають унаочнення пропонованої дисертації, належно оформлені та повною мірою відповідають завданням дослідження і послідовності викладу дисертаційного матеріалу.

Знайомство з текстом дисертаційної роботи дозволяє констатувати, що Лі Хунянь дотрималась правил академічної доброчесності. Представлені в дисертації положення та ідеї є виваженими, оригінальними й обміркованими автором дисертації. Відтак дисертаційна робота є самостійним, завершеним науковим дослідженням, що відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України до змісту і оформлення дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Повнота викладу результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях

Фундаментальні положення та результати наукового пошуку Лі Хунянь було висвітлено у форматі доповідей та виступів на наукових, науково-практичних конференціях всеукраїнського рівня: «Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства» (Одеса 2022, 2024); «Культура, освіта, творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції і новаторство» (Одеса, 2024). Результати дослідження відображено в 6 наукових публікаціях, з яких 6 – одноосібні. З них: 3 публікації надруковано у виданнях, включених (на дату опублікування) до переліку фахових видань України, а також 3 публікації, у яких додатково висвітлено наукові результати дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

В цілому, безперечно, позитивно оцінюючи дисертацію Лі Хунянь, висловимо деякі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. Попри високий науково-методичний рівень проведеного дослідження Лі Хунянь, вважаємо за необхідне зауважити, що усталено педагогічний експеримент включає констатувальний і формувальний етапи. На наш погляд, підготовчий етап експерименту, що представлений у дисертації, варто було б не виокремлювати, а його матеріали додати до констатувального етапу експериментальної роботи.

2. Відповідно до мети дисертаційної роботи автором було поставлено п'ять завдань щодо формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Водночас результати дослідження висвітлено у шести висновках. Вважаємо зауважити про певну невідповідність поставлених завдань та висновків наукового дослідження. Адже завдання, з одного боку, розкривають суть теми дослідження, а з іншого – знаходять своє тлумачення у висновках, що фіксують та узагальнюють результати їх виконання.

3. На нашу думку, в сучасних умовах ери штучного інтелекту, доцільно було б розглянути шляхи та методи використання інструментів штучного інтелекту в процесі виконавсько-інструментальної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, що зробило б дослідження більш сучасним.

4. Дисертаційна праця не позбавлена мовно-стилістичних огріхів, а саме: «діагностичний» має бути представлено як «діагностувальний», «рефлексивний» – «рефлексійний», «параграф» – «підрозділ» та ін.; словосполучення «дисертаційне дослідження» доцільно замінити терміном «дисертаційна робота» або «дисертаційна праця» тощо.

Проте зазначені зауваження мають рекомендаційно-уточнюючий характер і не впливають на загальну високу оцінку представленої дисертаційної роботи Лі Хунянь.

Загальні висновки

Цілісний аналіз дисертації Лі Хунянь «Формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки» та опублікованих здобувачкою наукових праць дає підстави для висновку, що дисертація Лі Хунянь «Формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки» є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає п. 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України

2022 № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за № 155/30023, а її автор Лі Хунянь заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта. Музичне мистецтво у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри освітології
та психолого-педагогічних наук
Факультету педагогічної освіти
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Алла МИХАЛЮК

